

A

MEGFIGYELŐK ROVATA

Az 1981-82-es évi napészlelések összefoglalója a Meteor, valamint NSZK, NDK, Jugoszlávia és Svájc társszervezeteinek anyagai alapján.

ÉSZLELÉSEK SZÁMA	'81-ben	'82-ben
észlelések száma	950	1 117
fotók száma	89	62
észlelt napok száma	296	290
észlelt AA-k száma	2 743	2 121
észlelők száma	33	49

A 82-es évben 15 régi észlelő maradt aktív és 26 új észlelő kezdett Napot észlelni. Az összlétszámból 2 fő jugoszláviai, 2 fő romániai, 2 fő a Szovjetunióból és 1 fő Svájcból küldött rendszeresen észleléseket.

'81-ben NDK-ba 3 fő, NSZK-ba 2 fő, Svájcba 1 fő küldött tőlünk észleléseket a helyi feldolgozási sémák szerint, melyeket ott publikáltak /Csiba M., Iskum J., Kucsera K./. Sajnos mindegyik szervezet másként dolgozta fel az adatokat, így ez sokrétű észlelést kívánt tőlünk, nagy időt igényel. '82-ben csak 1 fő küldte ezeket az észleléseket külföldre.

"Szép példája az amatőrök nemzetközi együttműködésének, mely összefogta Kelet-, Nyugat-, Dél-, Észak- és Közép-Európát, Braziliát és Dél-Afrikát", hangsúlyozta többek között az NSZK-beli Inter-Sol szerkesztője R. Wiechoczek.

A relativ-számomat 1 hónap késéssel OL Heinz Albert küldte meg az NDK-beli Crimmitschau-ból.

'81-ről saját 225 napos észleléseiből feldolgozást küldött Anelka Glivar Jugoszláviából. R-szamos értékelése szoros egyezést mutat a mi MDF-értékeinkkel. Két aktivitási maximumot állapít meg III. és VIII. hónapokra, két minimumot a VI. és XII. hónapokra. MDF értékelésünk két maximuma III. és IX. hónapban volt - ez utóbbi a 21. ciklus legmagasabbja 13,75-ös értékkel -, minimumja pedig VI. és '82. I. hóban volt.

'82-ben szintén két maximum és két minimum volt, de már csökkenő értékekkel. Az előbbi 1982. II. és IX. hóban, az utóbbi V. és X. hóban. A leglátványosabb foltcsoportokról rajzok jelentek meg a Meteor különböző számaiban és a "Föld és Ég" negyedéves összefoglalóiban. Egy fotósorozat viszont lemaradt, mely egy '81. VI. 25-VII. 06-ig -18° látható csoportról készült és amin nyomomonkövethető a vezető umbra forgása, valamint a csoport belső mozgása.

Több foltcsoport a 2-3 rotációt is megélte, amit eszközeinkkel azonosítani tudtunk. Szép és gazdag volt megfigyelni valóban az elmúlt két év, már csak azért is, mert ide esett a Napfoltmaximum időpontja is. Egyetlen panaszja volt az észlelőknek, hogy kevés volt a megfigyelésre fordítható idejük, valamint túl bonyolultak voltak a szerkezetek, ahhoz hogy azt egyszerűen rajzolni lehessen. Ez utóbbi probléma inkább a nagyobb távcsővel észlelőket zavarta.

Az időszak legjelentősebb felismerése és észlelése egy foltcsoport, illetve aktív terület 12 rotációban azonosítható élete! Erről külön cikk jelent meg a Meteor 82/12. számában, Fazakas József tollából, saját észleléseire alapozva. A többi észlelés a következőképpen alakult:

Az év közepén feltűnt, hogy egy jelentős méretű foltcsoport folyton visszatér. Ekkor kezdtem a visszamenőleges azonosításokba. A '82-es CSBK-találkozón elhangzott /pontos adatok nélkül/, hogy ez a nagy csoport már '81 végén jelentkezett, ill. azonosították Debrecenben. Találtam a későbbi pozíción egy A típusú négy pórusból álló AA-t $+11^{\circ}$ -on, CM '81.11-12-én.

Előtte nem látható következő CM '81.12.10. +10° C típusú. Ekkor ez a napnegyed igen aktív volt, 11 AA-val. Januárból a rossz idő miatt nincs feljegyzés, de január 06-ra volt várható /2 rot./ Február 2-án van a CM-en újra, lassan fejlődő D-típus. CM '82.03.03. +14°-on egy H típusú monopolár pórus uszályal halad át a kérdéses területen. Ha a pozíciómérés hibás volt /10° helyett 14°/, akkor ez a 3. rotáció. A következő, 4 rot. CM'82.03.28. +10°. E-típusú, tömör AA, a környező pórusok száma lassan növekszik, két nagy PU alkotja. 5.rot. CM'82.04.25. +10°-+15° között elhelyezkedő szétzilált csoport, vezető PU több darabra szakadva, s a követő nagy területen elszórt pórushalmaz. Megint aktív ez a napnegyed. 6.rot. CM'82.05.22. +10°. Eddig nem látott formát ölt. Mint egy szendvics É-től D felé egy D- és H-típus közé szorult hosszú PU-sáv, benne pórusok, melyek később szétválnak sok PU-s folt láncává. 7.rot. CM'82.06.18. +10° H-típusú fantasztikus mérettel, 88x180 ezer km. Először láttam ebben a foltban zöldes-sárga fluoreszkáló hidakat és PU-részt, mely csak 15-19-ig volt látható. A folt K-i széle volt a szaggatott és tagolt. A PU-k lassan elhaltak, pórusmező maradt, mely tovább csökkent, nyugvása előtt /23./ ezek is eltűnnek. 8.rot. CM'82.07.14. +10°, F-típusú, alakatlan, csipkés szélű PU-kigyó közepén az elején egy kisebb szabályos folt, a végén egy nagyobb szabályos folt. Középső vidék D-i felén egy U megnő K-Ny irányba, s csaknem különválnak. Az AA hossza ebben a rotációban eléri a 230 ezer kilométert. Egy fokozottan aktív napnegyed követi.

9.rot. CM'82.08.9-11. E-típus. Ekkorra K felé széthúzódik. H-típusú folt alkotja a vezetőt és a 350 ezer km-re K-re lévő négy foltból álló rombusz a követő tagot. Közöttük dús pórusmező terül el. A CM átmenet után különválnak, a keleti csoportban egy szabályos PU folt marad, ÉNy-ra pórusmezővel. C-típusú. 10.rot. CM'82.09.05-06. C-típus. D-típusként tér vissza, de a követő lassan elhal. Az előtte haladó folt a hosszúság mentén kettéválnak két szimmetrikus I-típusra. A K-i foltot követő pórusmező a CM után gyorsan átrendeződik, majd elpusztul. Érdekes módon az előtte haladó páros I-típusú AA alacsonyabb szélességű tagja előresiet, az AA széthúzódik D-típusúra.

11.rot. CM'82.09.27-28. D-típus +10°-on. Az átmenet után a csoport fejlődésnek indul "megduplázódik". E-típusba sorolható, nagy szabálytalan PU-kal. 12.rot. CM'82.10.25. B-típus. Néhány pórusból áll, az előtte haladó csoportból is egy A típusú pórus maradt. CM után teljesen eltűnnek. Ami azonos pozíción következő rotációban visszatért, már új csoportnak számít. Ez egy rekord élettartamú aktív terület volt, amire nincs példa a szakirodalomban. /Ha az első kettő bizonytalan, akkor is/. Tehát a fejlődési menete a következő: A,C, ,D,H, E H,E,H,F,E,D,C,D,E,B.

Megvizsgálva a 81-82. évi 2x300 foltcsoportot, az aktivitás mindig a déli félgömbön volt nagyobb. 1981-ben 53,23 %, 1982-ben 51,51 %.

Megköszönöm az észlelők lelkiismeretes munkáját az elmúlt időszakra, és kívánok további eredményes megfigyeléseket.

ISKUM JÓZSEF

1983. ÁPRILISI NAPÉSZLELÉSEK

NÉV /észlelési hely/	VIZU.	FOTO.	TÁVCSÓ	MÓD.
Árvai László /Gödöllő/	2	-	3,7L 15Mc/6,3	v,r
Béres László /Hajdúnánás/	1	-	?	v,r
Busa Sándor /Harkakötöny/	10	-	7,0L	v,r,tá
Csiba Márton /Dunaújváros/	4	-	8,9L	tá
Farkas Csaba /Balatonszárszó/	1	-	12,0T	v,r
Fazakas József /Budapest/	22	-	15,0T	pr,r
Iskum József /Budapest/	10	2	6,3L	v,r,tá, pr,f
Kocsis Antal /Balatonszárszó/	2	-	5,0L	v,r,tá
Lakatos István /Maglód/	3	-	12,5T	v